

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
an jum. . 14
lună . 2-40

Arul de Duminecă:
Pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu să ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Di N. Iorga și „Tribuna“.

Domnul Iorga, în râvna d-sale de-a îmbrățișa toate cauzele românești, se ocupă în ziarul său adese-ori și de politica Românilor din Ungaria. Uneori trece chiar peste datoria sa, de a se mărgini la partea generală a manifestațiilor noastre și intră în amănunte de intimități așa zicând familiare, dă sfaturi, ceartă persoane și frunțași și pronunță sentințe, cu toate că rolul acesta de patron nu ar trebui să și-l asume. Și așa s'a întâmplat, că pe lângă toată stima ce o avem și la noi pentru partea pozitivă în activitatea de istorie și de susținător al românismului a dlui Iorga, să ne facem adese-ori rezerve absolute față de insistențele din intervențiile dlui Iorga, mai cu seamă că eram obișnuiți, ca bărbații frunțași din Regat să fie mai cu tact în amestecul lor în treburile noastre pur politice. Așa de pildă, felul cum dl Iorga comenta pe vremuri discursul dlui Maniu în chestiunea armatei comune; modul cum d-sa nu scapă nici o ocazie a ne dojeni pentru credințele noastre dinastice și pentru politica noastră oficială în ceea ce privește legăturile cu Viena, în s'au parul sau greșeli de neîngăduit, sau exces vădit de zel, dar în orice caz o greșală de tact, provenită din lipsa de orientare.

Nouă, celor dela „Tribuna“, nu ni se poate dovedi, că în marginile puterii noastre de judecată, nu am fi dat fiecărui om de bine ceea ce îi se cuvine. Bărbații muncitori și cei de talent au găsit la noi totdeauna o caldă apreciere și, ceea ce este mai mult, adese-ori mai multă decât trebuie și greșala asta a noastră se răsună amar față de câțiva foști prieteni de ai noștri! Iată însuși dl Iorga, a intrat la noi în Ungaria prin poarta largă a „Tribunei“, căci cel dintâi articol de fond, care purta ca titlu numele d-sale și unde îi se preamăreau călduros virtuțile de muncitor, a fost tipărit în „Tribuna“ și era scris de unul din acei amici și tovarăși ai noștri, pe care d-sa astăzi îl insultă. Înainte de asta dl Iorga nu apăruse pe orizontul nostru, iar de atunci tot „Tribuna“ i-a reprodus articole de propagandă și tot ea a dat drumul tinerilor entusiaști să-și exprime în coloanele ei, de câte ori simțau pofta, admirația lor, adese-ori naivă, față de profesorul vestit. Și chiar de curând am admis ca „un jorghist“ să arete că există o asemănare între mișcarea mai nouă dela noi și între idealurile dlui Iorga. — cu toate că de-ocamdată la noi...

Și ce face d-sa? D-sa, care ne dă-torește până la un punct un grad de popularitate în Ungaria; d-sa care ne-a fost colaborator și care în ziarul său

„Neamul Românesc“ ne-a reprodus atâtea fragmente și articole întregi, (printre cari unele neiscălite erau ale d-lui Chendi, cel mult boicotat de d-sa!) pronunțându-se în monstruoasa dușmănie pornită împotriva „Tribunei“, are la început o atitudine atât de echivocă! D-sa, cel mai chemat dintre publiciștii din România, de a aprecia o mișcare entuziastă și o pornire sinceră din presa noastră, cel mai indicat a spune în haosul de desorientare a presei din Capitală o vorbă cuminte asupra noastră, confundă pornirile sale personale cu chestiunea însăși și alunecă pe tărîmul injuriilor personale. Învrăjbit în cele literare cu doi din colaboratorii noștri cei mai asidui, cu d-nii Goga și Chendi, de câte ori aduce vorba de „Tribuna“, nu încetează a-și arăta toată ura și spiritul de răzbunare împotriva acestor doi scriitori. Injuriile aceste de sigur nu-i fac onoare d-lui Iorga și se resfrâng defavorabil asupra d-sale. O faptă serioasă nu este ceea ce face d-sa, deoarece încercarea de a îndepărta din presa noastră condeiele, cari muncesc cu atâta stăruință (dl Chendi scrie la „Tribuna“ dela înființarea ei) și cari ne dau năvni, de sărăcie ca și dl Goga, este desigur foarte bizară și nu găsește asentimentul nostru.

Nu putem deci de loc să aprobăm tendința d-lui Iorga de a aduce urile

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“.

In ciudă.

Am bătut la poartă dimineața 'n zori.
Nu mi-a răspuns nimeni. Și-am plecat așa.
Poți să tulburi visul unei albe flori?
Poate draga doarme dimineața 'n zori.
— Fie-ți somnul dulce. rândunica mea!

Am bătut la poartă ziua la amiază,
Nu mi-a răspuns nimeni, nimeni și-am plecat.
Ce pustiu pornise vântul printre brazi...
Cine știe... Dragă e bolnavă azi.
— Tu înviorează-o, Cerule îndurat!

Și-am bătut la poartă seara 'ntr'amurgit.
Nu mi-a răspuns nimeni, nimeni n'a deschis.
Cea mai dragă 'n lume, ea să fi murit?
— Blestemat să fie cer și răsărit
Blestemată fie moarte, viață, vis!

De-ar fi dormit draga, se scula, oricum,
De-ar fi fost bolnavă, auzeam suspin.
De-ar fi murit, cerul ar jeli acum.
Soarele cu groază s'ar fi întors din drum.
Nu... Dar pentru dânsa sânt de-acum strein.

Mă ardea pe suflet tristul nenoroc, —
Crima și păcatul tu le-ai încăput.
Dar pentru iubire n'ai păstrat un loc.
— Hei, că nu 's un demon cu priviri de foc.
Și eu ce-ți-ăș face, globule de lut...
„Luceafărul“.

I. U. Soricu.

Dela repetițiile „Luceafărului“.

De Em. Gârleanu.

Ce ciudată e scena într-o zi de repetiție. Tot fastul ei, tot farmecul ei mincinos, toată poleiala i-se șterge în fața pânzelor văpsite grosolan, în fața stâncilor de carton, a cerurilor de mucava. Actorii în hainele lor de toate zilele își spun rolurile cu caetele în mână, întrerup tiradele, fac o glumă, sau își aruncă întepături; maestrul de scenă îi dojenește, le arată, îi întoarce să înceapă iar aceleași șiraguri monotone de cuvinte pe care urechea nu mai vrea să și-le primească.

Impresia aceasta ciudată stăruie chiar la o repetiție generală, când decorurile sânt toate, sau mai toate pregătite, când artiștii joacă grimăși și 'n costume.

E repetiția generală a „Luceafărului“, dlui Delavrancea. Scena cuprinde decorul actului întâi, frumoasa poartă a cetății din Suceava. Sala e întunecată. Numai sus, în mijlocul cupolei, printre alăturile policandrului uriaș, ziua se zărește ca o dantelă. De abea ne zărim unii pe alții: câțiva scriitori, 2—3 critici; în loja direcției; directorul general al teatrelor, dl Eliade și autorul dl Barbu Delavrancea.

Repetiția începe. De după zidurile de strajă, glasul plin de umor a lui Brezeanu, răsare îngrijat. Marele artist se emoționează la repetiția generală ca și în seara premierii. Peste câteva clipe, intră în scenă maestrul, Nottara, care joacă rolul lui Petru Rareș, și a pus și

piesa în scenă. În mijlocul unei tirade maestrul se oprește: „Da' nu sta așa țepăn, măi băețe“, dojenește pe unul. Și cuvintele aceste împarte spusele lui Petru Rareș, și ne face să zâmbim.

În actul al II-lea e multă figurație. Maistrul Nottara e cu ochii în patru. Își spune rolul și deodată, se răpede într'un colț: „Ești mai în față, așa“. Și trage pe un figurant de mâneca hainei, și iar își reia cele ce trebuie să spue mai departe. Din măreția vorbirii de adineaoră, dojana cade ciudată, ne dă ca nu duș rece celor cari ascultăm.

În actul al III-lea șgomotele luptei nu se deslușesc bine; dl Delavrancea e nervos. Se scoală în picioare, în lojă, și strigă: „Nu așa, nu așa. Parcă e la alegeri! Nu-i vorba și acolo sânt false strigătele, dar“...

Și scena începe din nou, și iar din nou. E neînchipuită puterea de muncă a maestrului Nottara.

După 30 de ani de scenă, a păstrat aceiași vioiciune, aceiași dragoste de ea. Iar marele său talent, e veșnic învâlit cu o rară modestie, care face cinste unui artist ca dânsul.

Dl Delavrancea nu iartă nici o trăgănare, nici o greșală. Roagă pe artist să înceapă ori ce scenă i-se pare cam târăganată.

Eșim dela repetiție la 7 seara. Se începuse la 1 după prînz.

sale individuale în legătură cu chestiunile ridicate în coloanele noastre și ni-se pare totuș extrem de curios, că atacându-ne pe cei mai străduitori dintre noi, d-sa în principiu ne dă totuș dreptate campaniei. E fenomenal de ciudat, ca să combați pe colaboratorii unei foi, cari zilnic contribuie la ridicarea nivelului ei și-i dau o răspundere mai mare și totuș, după o lungă hotărâre, să te lase hoța de inimă ca să recunoști valoarea foii însăș.

Sub titlul „Războiul partidului național din Ungaria cu „Tribuna“, — în „Neamul Românesc“ dela 20 Decembrie, dl Iorga, după ce iarăș se lapădă de cei doi inamici personali ai săi, urmând glasul conștiinței, nu poate evita să nu declare următoarele:

„...Supere-se oricine, dar să-mi fie îngăduit a crede, că „Tribuna“ este cel dintâi ziar românesc, cel mai viu și cel mai popular, că serviciile, pe cari le face, sunt neprețuite. E singurul ziar, care a știut să treacă peste valoarea de grup și peste utilitatea locală ori specială. Astfel de puteri se fac, uneori în ciuda slăbiciunii sau desorientării celor cari le conduc pe rând, se fac prin voința unui popor, pentru a-l servi...“

„Să facă partidul un nou ziar, și tocmai la Arad și un ziar de concurență? După ce o avere s'a cheltuit pentru a întemeia material, în condiții cari onorează ziaristica românească, „Tribuna“? Ce idee Doamne!“

„Că a pierit „Lupta“, nu e nici o pagubă! Partidul are nevoie de alt-
pușu decât, și s'a război redactată și în limbă înțeleasă de toți, pentru a vorbi opiniei publice europene. Ii trebuie un ziar german, care să apară la Pesta sau Viena!“...“

Adevărurile aceste cinstite cadrează așa de nepotrivit cu partea personală, asupra căreia dl Iorga stăruie mereu și nimeni nu va putea crede minunatul paradox, că dacă „Tribuna“ este un organ, care poate fi numit „cel dintâi ziar românesc“, acei publiciști

Observațiile dlui Delavrancea a smuls un nou cuvânt de spirit lui Brezeanu. În actul al II-lea se aduce, lui Petru Rareș, capul italianului *Gritti*, tăiat, pe o tavă. În seara premierii, cum dl Delavrancea arăta la toți părțile slabe ale interpretării, Brezeanu îi zice:

— „Mi se pare, coane Barbule, că numai capul lui *Gritti* a fost bine după dumneata!“
Cuvântul a făcut mult haz.

Dar după repetiții lungi, piesa se joacă admirabil, și vin serile cu săli pline. — dela galerie până la cel de pe urmă stal.

cari îl fac acest ziar, ar fi demni de ocara savantului profesor și istoric, sau a nenorocitului domn A. C. Popovici, care a urmărit aceeaș tactică!

Moștenitorul și opoziția ungurească. Valurile stîrnite de pretinsa declarație a moștenitorului de tron au început să se domolească până și în Ungaria ieri, primul ministru, contele Khuen a declarat pe culoarele camerei, că textul publicat de „Pester Lloyd“ n'a fost autentic și că a apărut necontrolat de guvern. Evident că guvernul voiește să scape de orice răspundere, după ce efectul declarației publicate de semioficiosul său a fost tocmai contrar celui așteptat. Sub pretext că e satisfăcută de lămurirea primului ministru, în realitate însă silită de considerații bine pricepute, opoziția la rîndul ei a grăbit să răspundă că renunță la interpelarea anunțată cu atîta sgomot.

Delegațiunile. Ni-se comunică din Budapesta: Delegațiunile se vor întruni din nou, în 23 Ianuarie. În ședințele plenare se vor prezenta din partea miniștrilor comuni proiectele anunțate deja.

Din Camera. În ședința de azi s'a continuat discuția asupra convenției comerciale cu Serbia.

Discuția se va continua și mâine.

Sporirea poporului românesc.

București, Decembrie.

VI*)

Niciodată mai mult decât astăzi nu s'a simțit lipsa de îndrumări gospodărești naționale și cu toate acestea e un fapt adevărit, că nu se iau măsuri, decât cu foarte mare greutate și cu o hotărâre.

Am amintit că trebuie să promovăm industria națională. Prea adevărat. Dar nu trebuie să uităm nici o clipă că în acelaș timp sântem siliți să sprijinim din răputeri și comerțul național. Și aceasta cu atît mai mult, cu cît industria și comerțul sânt după agricultură cele 2 temelii de căpetenie ale propășirii naționale, deci și ale sporirii poporului nostru.

Chintesența promovării industriei, este alcătuirea unei legături între industrie și comerț. Prin urmare *naționalizând* industria, trebuie neapărat să căutăm să *naționalizăm* și comerțul în acelaș timp, căci altfel totul este muncă zadarnică.

De veacuri, comerțul la noi Români s'a făcut de străini, abea ici-colea și de câte un Român. Că ne împotrivim acestor străini astăzi mai mult decât oricând, este, fiindcă astăzi știm mai bine cum ei nu împărtășesc cu noi durerile noastre, nu ne ajută neamul, ba mai mult, sânt dintre acei străini mai cu seamă Jidani, cari prin mijloacele cele mai necinstite și mai lipsite de căință, caută să câștige, nîmîcînî întrecerea cinstită între negustori și nu voiesc nici măcar să ne audă de nume.

Se știe, nu strică însă s'o mai spunem, până nu va mai fi pui de Român, care să n'o știe, că comerțul este unul dintre cele 3 izvoare de avuție ale unui popor.

*) Vezi „Tribuna“ 224, 233, 244, 260, 271.

Că să fie oare, că cu toate acestea până astăzi, ba chiar și astăzi, comerțul între noi Români se face mai mult de străini?

Lucrul e lesne de lămurit.

1. Disprețul față de comerț din partea Românilor noștri, pe când la străini e cu vază și stimat.

2. Nesprijinirea din partea băncilor românești a negustorilor Români, pe când la străini negustorii lor se bucură de creditul de lipsă.

3. Credința cea rea a străinilor, uniți cu toți împotriva negustorului român.

4. Nepăsarea publicului românesc năraș, față de negustorul român, sprijinind mai bucuros pe dușmanii de moarte, decât pe frații de acelaș sânge.

O dovadă, una singură și va fi de ajuns ca să fim încrîntați pe deplin de acest trist adevăr. Cunoșc un librar român, îmbătrânit în cinste și un nestămutat naționalist. Cu toate acestea câte crude nedreptăți a mai pățimit în spinoasa profesie ce și a ales o tocmai dela așa ziși mari naționaliști, cari mai bucuros își cumpără pentru ei, pentru ai lor, ba culmea cruzimei, îndemnând și pe alții să cumpere de ale librăriei dela un jidan pripășit în partea locului s'au, dela un sârb vînzător de neam, sau dela un neamț bîrjăcoritor a tot ce e românesc. Ș de ce toate acestea? Fîindcă e un naționalist prea statornic și dîr și nu-i place să ungi pe nimeni.

5. Concurența necinstită, ce li se face negustorilor Români, de către negustorii străini. Vînd marfă mai ieftină, dar mai proastă. Dau lipsă la cântar și la metru și la litru.

În ce chip putem interveni ca să putem pune odată sfîrșit acestor neajunsuri în comerțul nostru de astăzi?

Cerînd din partea băncilor noastre să sprijinească pe bîeții noștri negustori români, încuviințându-le credite, să îndemne la negustorie puteri tinere ~~destinându-le~~ dîndu-le ajutoare bănești să înființeze s'au să pună la cale întemeierea de *soțietăți cooperative de consum*, fiind că Românul cum e sărac, nu poate înfrunta singur concurența străinului înstărit, cu atît mai puțin a străinului avut, dar necinstit. E nimerit să amintim aici și de *Librăriile cooperative*, cari ar face minuni în privința culturii sufletești, dacă ar începe să se înființeze cît mai iute. Numai ele pot vinde cărți bune și ieftine, editînd chiar și biblioteci ieftine și de folos pentru înfometatul nostru popor în ale cîmîștii de carte.

Numai prin *cooperative* de tot felul, făcînd pîrtaș pe fiecare Român, vom putea răsi în lupta pentru *romanizarea* comerțului, smulgîndu-l din mâinile străinilor. vorba așadar de desrobirea noastră străini, și milioanele cari intră acum sacii lor lacomi, să intre mai bine în buzunarele noastre cumpătate.

Dar e o cauză de existență neatîrnă în viitor, a poporului nostru, care treb să ne facă să căutăm pe toate căile, ca pătrunda cît mai mulți Români, dar fîmîni culti și pricepuți în ale comerțului în ramura aceasta. — Privind și cercetînd harta poporului nostru în privința îndelniciei sale, ne va isbi faptul, că poporul românesc se împarte în 2 părți deosebite una de alta și pe cari nu le leagă nîc economiceste laolaltă: Patura țărănească pătura domnească.

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în morburile femelești.
Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8 - 10 a. m. 3-5 p. m.

Se știe însă, că pentruca să înaintăm și să putem ținea piept cu cerbicie în aceste vremuri de vrășmășie, ne trebuie ca mijloc de viață cu deosebire 3 lucruri: Bani, iar bani și tot bani.

Ca să ajungem la ei, în starea în care ne găsim acum e greu, fiindcă dintre cele 2 pături, pe cari le avem, numai una singură muncește cu adevărat, înmulțind de-a dreptul averea națională, adică pătura țărănească. Prin urmare tot razimul nostru, tot izvorul nostru de câștig, de înavuțire ne e numai într-o singură pătură până acum. Iată ctiace ne face să fim îngândurați și să cerem grabnic încă două pături producătoare, adică o puternică pătură de industriași și alta de negustori români cuști, cari să lege și să unească cele două, cari le și avem, formând astfel din poporul nostru un întreg unic și nedesbinat, un trup întreg românesc.

Să propovăduim așa dară înființarea și sprijinirea acestor pături pretutindeni, urde calcă picior de român, căci altfel — vai nouă! Nu vă puteți închipui ce înfrurire puternică are asupra vieții economice, înfrinderea unor așa pături.

Prin ele producția crește, promovând circulația, încurajând spiritul de născocire, foarte de lipsă speței omenești, ca să-și poată ușura și înfrumuseța traiul. Apoi aduce neartărnarea materială și morală. Fiind așa — și așa este, — dacă vom sprijini, vom întări, vom mări mult și statornic pătura noastră de mijloc, iată încă o avere, ce o câștigăm ca prin minune, fără multă bătaie de cap, prin singura putere a voinții.

Țările înaintate au înțeles de mult, că trebuia să-și intruzeze și pătura mijlocie națională. Iată deci, lamurită, minunea născocirii și smeritătatea lor propășiri. Trebuie în sfârșit să înțelegem nevoile și cât mai e vreme, să ne însușim de aceiași ideie, îndeplinind o ca să putem înainta, ca să putem fi mai cu stare, căci agricultura, industria, și comerțul sânt cele mai mari și necesare izvoare de avuție ale poporului. Trănicia lui deci și sporirea lui se va putea statornici cu temelii numai pe acesie trei mai sigure mijloace, astăzi nesocotite prosteste.

Tralan V. Țaranu

„Ce-i lipsește poporului românesc?”

— O conferență a d-lui N. Iorga. —

Ploiești, 20 Dec. v.

Secția Ploiești a Ligii Culturale e de sigur una din cele mai mari și mai harnice. Vineri seara a organizat o serbare frumoasă în sala Cooperativei. Miezul acestei serbări a fost conferența dlui Nicolae Iorga despre: „Ce-i lipsește poporului românesc”.

Dl Iorga nu este unul din obișnuții conferențieri. În fiecare idee, fiecare frază a conferenței sale simți că ai în față un om cu un ideal nou pe care-l propovăduiește cu toată tăria convingerii și a sufletului său. El îl stăpânește și-l străbate toată ființa. Simți că în tonul de ironie și sarcasm, în dosul dispoziției de satiră politică nu este un gol, ci o credință adâncă, un entuziasm mare și mereu vibrant pentru acel ideal. Pentru aceia dl Iorga nu poate fi trecut între obișnuții conferențieri, cu aerele solemne, cu poza studiată, cu manuscrisul caligrafiat, cu fraza pieptănată bine

și cu comparațiile sclivisite, așezate la distanțe măsurate, spre a-și face efectul sigur, calculat înainte. Nimic nu-i pregătit și studiat la dânsul. Fără un cuvânt notat pe hârtie, dânsul stă în picioare într-o altitudine firească lângă masă și începe a vorbi într'un ton de conversație naturală, fără a ridica sau a coborî glasul vre-odată, fără pauze și efecte studiate cari să explodeze înainte, ca minele submarine așezate la locuri precizate. Ca un puvoi de munte vin cuvintele sale, cu puterea căderii din înălțime, răpind pe toți cu sine.

Fără îndoială dl Iorga este unul din cei mai mari educatori ai neamului nostru. Mai ales aici în Ploiești, opera sa educatoare e de o supremă necesitate și utilitate. Un oraș mare de vre-o 50.000 de locuitori, bogați și harnici, cu ziare, circulație de bunuri, dar fără un trecut, o tradiție unitară, fără un suflet deosebit al lor. Această masă cam amorfă trebuie transformată într'un organism viu cu gândurile și credințele sale cari îl mână și spre o țintă moră, nu numai materială.

Învățăturile dlui Iorga pot fi însă citite cu mare folos și în Ardeal. Să nu ne scotim mai presus de ele Dimpotrivă noi avem mai multă nevoie decât oricine de acele virtuți cari lipsesc poporului românesc: *conștiința de sine, solidaritatea națională și idealul național.*

Dar să rezumăm pe cât e cu putință conferența dlui Iorga.

Dl Iorga a început în tonul criticii sarcastice. Întrebarea aceasta: *Ce-i lipsește neamului românesc?* ar fi fost primită altădată cu mirare, începe d sa. Poporului nostru nu-i lipsește nimic. Sântem un popor desăvârșit. Împăratul Traian biruind pe Daci, a ales tot Romani curaji și la asczat aici pe platurile acestora bogate. Avem deci curățenia de rasă într'un grad cum nu o au nici Francezii, nici Spaniolii, nici chinezii, nici turcii s'au amestecat toți cu Germanii.

Într'un moment de amăla permanentă ne-am cea-cel-Mare a întocmit o. Noi am dat după Dumnezeu și cea dintâie libertate de conștiință, mult înainte de a o cunoaște Europa. Toate neamurile și credințele s'au adăpostit la noi, chiar și nașle răpitoare. Am fost și gazdă de hoți, fără folos pentru noi, încât se poate spune că la noi era: *val de gazdă, halal de musafiri.* (Răsete, *apluze*). Noi am avut armată românească desăvârșită, cum ne-a descris o Bălcescu, și avem și azi cel mai fertil pământ, care supoartă orice gospodărie evreiască, pentru care robim tot noi. Avem munți și văl frumoase, cerg rirurile de vale de se face o irigație naturală, păcat că n'a dat Dumnezeu și un cadastru natural. (Răsete, *apl.* Auziunea de mai sus atinge un partid politic care ceruse în programul său cadastrul și irigațiile pentru România). În sfârșit clima e temperată, vara e cald de te topești și iarna frig de îngheți, dar clima altfel e temperată; numai guturaiul trebuie să fie o importanță străină.

Românul e viguros — de-i ies oasele prin piele. Dar nu-i nimic, cheltuiește din prisosul lui de energie. Bărbații sânt ca niște uriași iar femeile nu au nici un cusur, albe la obraz și frumoase, nu mai îmbătrinesc dela 20 de ani înainte. Animalele românești sânt, asemenea omului, viguroase. Așa i și bouleanul nostru care va deveni cu timpul un bou de buzunar (Răsete); caii noștri cei vestiți, erau mici și luți, și se fac, cu cât mai mici, cu atât mai iuți (Răsete).

Aurul circula din belșug în țara noastră. O știe toată lumea, până la inițiatorii de întreprinderi moderne, cu prețuri ca la Alexandria și în Pera. O știu celebritățile străine, cântăreții și actorii vestiți plătiți cu prețul înzecit — după ce au îmbătrinit. Știu toți că sântem un popor mai bogat, încât plătește dobândă mai mare. Datoria publică o plătim ca niște *grand-seigneur-i*, nu cu socoteli migăloase și înguste ca Bulgarii și Sârbii proști. Cine are din moștenire simțul libertății? Numai Românii. Am fost totdeauna un popor foarte liber, care suferă apăsările oricărei administrații, iar în alegeri nația liberă dă cele mai nelibere rezultate. (Apl.)

Cine ține la cu tură și biserică așa ca poporul românesc? Dacă Românii ar fi în halul de incultură al Bulgarilor și Sârbilor, ai vedea la noi biblioteci publice, dar noi nu mai avem nevoie de ele.

Apoi a început, dela o vreme, o nouă judecată de strașnică ofensă împotriva noastră. A eșt atunci vorba; *ca la noi, ca la nime.* Începurăm să vedem că totul e minciună. Și atunci critica a început. În asemenea atmosferă a prins și vestita gumă pornografică a unui capelmaistiu neam, caracterizând țara românească.

Va să zică am trecut odată dela păterea de popor modern la extremul contrar, la critica batjocoritoare. Și curios, unii credeau în amândouă judecățile opuse. Am unii *lăudăroșii* cu *insulta față de sine.* Acelaș fenomen îl observăm azi la Englezi. Dacă vorbești cu un englez, îți zugrăvește un tablou jalnic despre decăderea modernă a Angliei. În negoț pierdem terenul, zice el, parlamentul e în discompunere, neamțul ne bate pretutindeni, în industrie și în flotă. Dacă însă te pui să l aprobi, imediat englezul se schimbă și îți cere respect pentru țara sa. Vedem deci la englez amândouă elementele de critică și de încredere în sine, pe când la noi ele se prefac în caricatură. La noi în loc de *critică* găsești *ponegrir*, în loc de *încredere, lăudăroșie.* A venit timpul să ne îndreptăm. (Apl.) S'a spus despre indivizi, că niciodată *nu știu cât ar putea să știe.* Cu dreptate și mai multă s'ar pute spune asta despre un popor. El trebuie să munciască și cu hărnicie să facă tot ce ar putea face, căci *întrecându-ți înaintașii, te mai fii la nivelul lor.*

Ce ne trebuiește deci nouă, judecându-ne serios și real? Trebuie să ne formăm o *creștere nouă.* Să păstrăm dela înaintași tot ce a fost bun în creșterea lor și să adăugim ce ne trebuie pentru desăvârșirea noastră.

Dacă l-ai întreba pe un cetățean ce-i lipsește, ț-ar răspunde cu nevoile sale personale. Țaranul ar cere pământ, meseriașul clienți, negustorul capitaluri și împrumuturi ușoare. Funcționarul s'ar plănge de lefuri mici, mai mici ca — pălăria cucoanei sale.

dar mar muncii jandarmii, de două ori mai mulți suprefecți, căpitani de județe. Alții cer de două ori atâți vlădici, crezând că unde vor fi șaisprezece, plouă darul lui Dumnezeu, după atâtea rugăciuni.

Noi nu vom întreba ce-i lipsește cutărei categorii sau clase, ci nației întregi. Și atunci răspunsul e ușor: *ii lipsește să fie o nație,* un popor ca oricare altul. Se va întreba cu mirare: nu sântem o nație? Dar cine răstoarnă guverne, cine alege, cine plătește biruri și face manifestații? Nu poporul? Într-o vreme i-se zicea și *boborul.* (Răsete). Avem într'un anume senz un popor, e biata nație care muncește ogorul. Dar noi îl înțelegem altfel, nu pe țărani numai, ci pe toți la oală, poporul întreg și tocmai conștiința aceasta ne lipsește.

Neamțul când spune *das deutsche Volk* e străbătut de conștiința asta. Ultimul socialist uită atunci pe Marx și e în stare să-i facă noaptea o manifestație de simpatie împăratului, nu ziua ca burghezu. (E vorba de manifestația pe care i-au făcut-o în Berlin muncitorii noaptea împăratului cu prilejul înfrângerii partidului socialist la alegerile din anul 1907). Și atunci acest împărat care e numai oțel și armatură, care ai crede că și când se culcă, doarme în platoșe, cu coiful în cap și în vârful coifului cu vulturul lui Lohengrin, acest împărat s'a înduioșat, și ridicându-se din pat a vorbit poporului. Pentru ce această manifestație pentru împăratul? Pentru că manifestații vedeau în el întruparea poporului german, și-a sufletului său.

Aceiaș concepție a poporului la Francezi, acești oameni pe cari îi taxăm ca ușori și dușmani oricărei cârmuirii, acest popor care fiecare an îi face cârmuirii câte o leacă de năcaz ca să fie modest și mai zmerit. Când au auzit unii că *noi trebuie să trăim pentru noi,* au zis că și formula aceasta politică, e o plantă exotice la noi, ca atâtea altele. Ei și Franța care e o pepinieră de idei exotice, a dat o strălucită dovadă de sentiment național, când a plătit lui Bismarck cele cinci miliarde ca despăgubiri de război. Cel din urmă țaran francez și a deșertat atunci ciorapul cu economii și-a zis: Asta-i pentru zestrea fiicei mele, asta-i pentru gospodăria băiatului

meu, când va fi mare le dau pe amândouă, căci mai întâi de toate *soldatul prusian trebuie să părăsească pământul Franței!*

Tot așa la Italiani. Emigrantul Italian care pleacă în Argentina, abonează gazete italiene și chiamă pe scriitorii Italiani să i vorbească despre patria lui. Și când acolo, pe pământul nemăsurat de departe se face o înfrățire între scriitorul de Amicis și muncitorul cu palma aspră, recunoaștem că și în această nație există *poporul Italian* ca o creațiune dumnezeiască ce nu se stinge niciodată.

Și așa cea dintâie datorie a noastră e să fim și noi un *popor*. Iar pentru aceasta se cer *trei virtuți*.

Mai întâi se cere *conștiința de sine însuși*, adică să știm ce avem și ce sântem. Dar unde să învățăm aceasta, în care școală și la care obiect? Să învățăm la fizică, la matematică sau la chimie? Unde să așezăm plusul acesta despre noi înșine? La religie, la geografie? Dar la geografie se învață lungimea râurilor, înălțimea munților, nu conștiința națională. De ex. știți câți locuitori are Iașul?

Răspunzi: 70.000. Ei dar ce fel de oameni sânt aceștia? Sânt Români, sânt străini, sânt sănătoși, sânt bolnăvi? Răspunzi: nu știu, nu mă privește, *asta i secundar*.

La istorie? Se învață tot astfel, ani, cifre și date.

În alie țări educația națională o fac gazetele, dar nu acele cu senzații despre sinucideri și omoruri. O fac apoi *conferențele publice*, dar nu de acele netrebnice și cu multă muzică străină. O face viața politică care nu stă în insulte, ci viața adevărată politică, cu acel element moralizator al preocupărilor politice serioase, al discursurilor mari ale oamenilor politici, pe cari citindu-le, fiecare cetățean simte un fior de mândrie că face parte dintr'un neam cu astfel de oameni.

Un scriitor german, încă în viață a primit dela un elev o scrisoare, cu rugămintea să nu mai publice nici o operă. Avem să învățăm atâtea date și atâtea titluri de opere din literatură, spunea elevul, la dvoastră avem înleznierea că nu învățăm decât anul nașterii, și operele publicate până a neșpovărită rugăm să nu mai publicați și altele, căci lăul cum judecăm și noi obiectele de învățământ: ca o sarcină neplăcută, învățată fără voie. Școala trebuie reformată pentru ca să se dea copiilor educație națională și profesorii să-și înțeleagă menirea altfel decât ca un mijloc de existență.

La noi există numai elementele unei vieți *materiale*, nu însă și *morală*. Școala trebuie să ne odea. Atunci nu vom mai vedea la geografie numai cutare riu sau oraș, și cutare ținut *pentru sine*, ci ca o parte dintr'un întreg, din acel popor de 10 milioane de oameni harnici și destoinici cari ar putea fi unul din cele dintâi popoare ale Europei.

Pentru aceia ne trebuie virtutea *solidarității naționale*.

Oamenii noștri politici, ce i drept, ne vorbesc me eu despre această virtute. Ei au devenit un fel de capelmăisiri cari nu cântă din nici un instrument, ci dirigează orchestra ca *armonizatorii intereselor sociale*. Ei ne vorbesc mereu de împăcarea intereselor diferitelor clase, a țărănimii cu boierimea, a consumatorilor cu producătorii și nu știu că armonia intereselor sociale rezultă dela sine din sănătate, ca simțul de bine al omului sănătos. Ei vor însă potolirea fiecărei dureri sociale în parte, cum ai potoli la un bolnav durerea de cap, de stomac, de inimă etc.

Ei potolesc mereu — până la cea mai deplină liniște, în care nimic nu se mai mișcă și se stânge — până la moarte. (Risete. Api.)

Solidaritatea națională vine din creșterea națională. Când țărani și boierii, meseriașii și negustorii, toți la un loc vor fi un *popor*, atunci vom avea sentimentul solidarității naționale.

Și precum omul sănătos trăiește, se mișcă, și în capul lui răsar idei limpezi, ținte ce-și propune, asemenea când un popor e sănătos îi răsare în minte un *ideal*. Așa au făcut Nemții. Au

inceput înainte de 1800 să lucreze. Toți au muncit pentru educația națională, dela scriitorii cei mari, până la cel din urmă dascăl, ce întocmea calendare. Ei au creiat *conștiința de sine și solidaritatea națională* a poporului german. Când munca aceasta a fost isprăvită, ei au zis: să facem o singură împărăție puternică. Aceasta a fost faza a treia, *idealul*, iar a patra fază a fost *acțiunea determinată de ideal*. Și vedem că azi poporul german e cel mai puternic și cel mai bogat din Europa și cu toate aceste nația germană nu e nici mai inteligentă, nici mai hornică, nici mai morală (mai ales în clasele de jos) ca la noi.

Când vom urma deci ca ea, când ne vom simți toți una, când ne vom birui neștiința și relele porniri; când vom avea aceleași sentimente și însușiri naționale, vom ajunge ce trebuie să fim.

Aplauze nesfârșite au răsplătit pe dl Iorga.

După conferență am avut parte de mai multe bucăți muzicale bine executate. Dșoara *Seastia Bărbulescu* a cântat bucăți românești și străine (*Răsai lună, Bagă Doamne luna n nori, Cântă puinul cucului*, apoi scena V. actul III. din *Lucia di Lamermoor* și *Non canto piu* de Tost, în sfârșit *Mugur-mugurel* de Dima) iar dl *Stelian Polizu: Mândruțică de pe vale* (de O. Spirescu), *Din vre-un vis*, apoi *Di provenza* din *Traviata*.

A ternarea melodiilor românești cu cele străine a fost o delectare plăcută. Dșoara *Bărbulescu* și dl *Polizu* au stors dese și repetate aplauze. Deosebit de bine a acompaniat elevul *Albu*, la pian.

În sfârșit un elev, dl *Muștescu* a spus trei anecdote de Speranță, producând mult haz.

Succesul serbării a fost deplin, și servă spre laudă și persoanelor cari conduc secția Ploiești a *Ligii culturale*.

Coresp.

„Adaos“ la „răsunetul“ lui Șulutu

sau

Cum discută un „președinte venerabil“?

De Dr. I. Lupas.

VI.

Dl Șulutu susține, că eu aș fi batjocorit memoriile d-sale și că aș fi așteptat să-mi laude cartea. Doamne ferește! Eu aș fi cel mai nenorocit autor de scrieri istorice, dacă s'ar fi întâmplat să scape din condeiul dlui Șulutu vre-un cuvânt de laudă despre cartea mea: „Viața lui Șaguna“. Despre memoriile d-sale numai atâtea am afirmat și voi susținea totdeauna, că autorul pare a fi fost condus la alcătuirea lor mai ales de nobila intenție de a se immortaliza pe sine și pe ai familiei sale. Cine crede, că această afirmațiune a mea ar fi nebazată, poștească să controleze, cetind însuși aceste scrieri polecite „istorice“ și examinând autoexhibițiunile caraghioase ale autorului.

Nici istoriografia secolului al XVII-lea nu poate arăta cu una cu două asemenea produse istorice amuzante. Dacă eu sânt de părerea, că lucrările „istorice“ ale dlui Ș. trebuie primite și utilizate cu mare precauțiune, fiind foarte problematică valoarea lor științifică — am iarăș mângâierea, că nu sânt singur de această părere, căci și B. persiflează cu destul succes activitatea „istorică“ a dlui Șulutu, scriind în broșura sa la pag. 7 următoarele: „*Pare că a scrie istoria contemporană ar fi tot atâtea, cât a culege anecdote de ale vândătorilor, a le grupa în 2-3 coale și a le titula memoriu...*“ Sânt de părere, că și la pag. 467 vol III din „*Părți alese*“, unde B. vorbește de anume „istorici“ cultivători ai „anecdotelor de petrecere“, tot la dl Șulutu face aluzie.

Firește pentru aceste păreri ale mele dl Ș. nu va pregeta a mă gratifica cu epitetele de: obraznic, infam, laș, miserabil, fiindcă am îndrăzneala a le spune în publicitate, după cum am avut curajul a demasca și broșura clandestină, care, după dorința „venerabilului“ autor ar fi trebuit să rămână „întra muros“. — Vezi, asta-i „venerabile“ eu, în rusticitatea mea, n'am putut tolera, ca președintele „Asociațiunii“ să aibă la activul său fapte, de cari trebuie să se rușineze însuși în fața lumii. Căci, după „rustica“ mea părere, un asemenea președinte trebuie să fie în toate privințele un om corect și superior, ceea ce am văzut cu mâhnire, că „Venerabilitatea Ta“ n'ai putut să fii și nu ești. Pentru aceste grave scăderi ale caracterului dlui Ș., pe cari am avut virtutea „rustică“ a le demasca, am fost timbrat, că aș fi om „fără creștere și fără caracter“, pe când dl Șulutu va rămânea, probabil, în considerația amicilor săi financiari și pe mai departe ca un *bărbat integru*, cu creștere și cu caracter: mai ales cu caracter!

Cât pentru „rustica natura“, mărturisesc, că sânt mândru de originea mea de țaran, de cioban din cel mai frumos colț de țară. Am ieșit din opinia că îmi este foarte scumpă această opinia, pe care o prețuiesc mai mult decât toate blasoanele și pieile de căne, cu cari se mândresc atâtea imbecili și nevrednici.

Mai departe afirmă dl Șulutu, că m'aș fi „turtit“ însumi, prin cartea mea, care mi-a adus premiul „Academiei Române“ și decorația Majestății Sale Regelui Carol. Nu doresc alta, decât să-mi ajute Dumnezeu să mă mai pot „turti“ și în viitor prin astfel de lucrări.

Și câte nu afirmă încă dl Șulutu? Imposibil să exhaurez aici toate născocirile lui, căci aș abuza prea mult de paciența on. cetitorii. Promit însă, că voi mai reveni de câte ori dl Șulutu va mai tipări vre-un „răsunet“, o să-l întâmpin cu un „adaos“. După cum se zice: „*nulla dies sine linea*“, tot astfel în viitor nu va rămânea nici un „răsunet“ al dlui Ș. fără *„adaosul cuvenit“*.

Încă o insultă a dlui Șulutu, și voi termina. Fiindcă am avut „obraznicia“ de a scrie o carte voluminoasă despre Șaguna, iar nu o bazaconie ca broșura lui Șulutu despre Iancu, fiindcă consistorul metropolitan a fost atât de marinitos, încât: *din venitul net* al acestei cărți mi-a acordat și mie *1/3 ca onorar*; și în sfârșit fiindcă Academia Română a aflat de cuviință a *premia* această carte, dl Șulutu se crede în drept a mă numi „*streber*“ și „*autor gheșeftar*“!... Și se laudă cu cele *800 coroane*, cu cari afirmativ a contribuit la „fondul Avram Iancu“. Dar ce sânt aceste *8 sutisoare de coroane* „venerabile“ față de zecile de mii, ce ai încasat *pe nemuncite* ca membru în direcția *Albinei*? Zilele trecute mi-a comunicat unul dintre cei mai serioși și mai bineinformați funcționari dela „Albina“, că în timp de 30 de ani, de când este dl Șulutu membru în direcțiunea acestei bănci, a încasat peste *100.000* de coroane ca tantieme și mărci de prezentă, ori cum le mai zice. Întreb: nu este aceasta o *„pomandă“* însutit mai mare decât premiul, cu care Academia Română a aflat lucrarea mea vrednică de a o distinge? Și în schimbul acestei *sume enorme* de *100.000* ce *echivalent intelectual sau moral* a jertfit dl Șulutu pe altarul națiunii? Memorii, răsunete, adaosuri și diatriba?!

Când voi ajunge și eu să merit titlul de „gheșeftar“, când voi încasa și eu zeci și sute de mii, șezând în direcția „Albinei“, atunci am să aduc o jertfă mare pentru binecuvântata memorie a dlui Șulutu: voi tipări diatriba lui din „Drapelul“ în atâtea sute de mii de exemplare, câte sute de mii Români știutori de carte se vor găsi atunci în această țară. Și voi trimite fiecăruia câte un

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine.

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile Székely și Réti din Marosvásárhely, (Plata Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedat franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primă rang - Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

exemplar gratuit și cu fotografia dlui Șuluțu, ca să știe tot natul, ce cinste mare a fost în stare să facă culturii române, la anul Domnului 1910, acest „venerabil” președinte al „Asociațiunii”.

Iar până atunci „venerabile” vei avea prilej să meditezi, mult și bine asupra maximei etern adevărate a dlui Iorga:

«Bătrânețele, cari își cer singure respectul, nu îl merită!!!»

Săliște, 15 Decembrie.

Scrisori din București.

Moartea unui ziarist. — Patimi. — Lei și soboli. — Dela Românii macedonenii.

București, 20 Ianuarie.

Încă unul care s'a dus. Și s'a dus străin, nepăsător de nimereș, pe-necut până la lăcașul de veșnică odihnă, doar de câți va prileji și colegi de gazetărie, cari i au mai rămas atunci, când boala și sărăcia îi urmăreau ca umbra. Lam cu noscut întâmplător într-o seară la o întrunire politică. O figură simpatică. Blond, cu buzele cam răsfrante, cu ochii așa de triști. «Și eu sunt de dincolo».

Și, cu înțimitatea care se stabilește imediat între acela cari păstrează același dragoste unor locuri sfinte, de unde au pornit într-un moment de supărare zburcănă sufletească, mi-a povestit toată viața lui de copil străin și fără de noroc. Vorbea cu multă căldură și dulșoie de mamă sa, fără a aminti, dacă mai trăiește sau nu.

Îl chema Dancăș. Aici însă își zicea Dancășu poate spre a scăpa de glumele rătăcioase ale celor ce l tachinau. A intrat cu entuziasm în gazetărie. Când va timp a fost unul dintre cei mai apreciați reporteri. Apoi o boală nelindurată începu să slăbească foșele. Entuziasmul de altă dată era acum așa de decepționat și de lipsit de încredere. Curajul îi slăbea pe măsură ce boala îi consuma. Zilele acestea a intrat în spital, de unde i au scos apoi, spre a-l așeza spre veșnică odihnă în cimitirul sf. Vinerii. Și ca semn al atucerii aminte s'au așezat la cap o cruce frumoasă de marmoră.

Și, nu știu cum, m'a cuprins o jale adâncă, privind conviciul așa de restrins care-l petrecea pe Dancășu. O fi mai trăind mama lui, dia satul de lângă Sibiu? Și cine-l va duce vestea că Nicu nu mai este?

Zilnic ne este dat să vedem stătea și atâtea dovezi de nesătornicia lucrurilor omenești. Și cu toate acestea nu alungăm, nu vrem să alungăm dela noi patimile. În grozava luptă care se dă pentru viață, nu mai căutăm să vedem dacă arma pe care o folosim lovește numai pe adversar sau și pe alții cari nu sânt vinovați, lovește în oameni integri, în instituții, cari reprezintă ideal mari și binefacătoare.

Azi au sosit la București invitațiile la abonament pentru noul ziar al membrilor din comitetul executiv al partidului național român din Ungaria. Ziarele vor lua probabil noia despre înființarea acestui ziar. Unele vor folosi și acest prilej spre a satisface darul de răzbunare personală a unora dintre colaboratorii lor atâtea de distinși în acrobazia stilistică.

Altele se vor mărgini pur și simplu să înregistreze știrea. Și să nădăjdum că se vor mai găsi spirite independente, cari să arate și să condamne cu toată asprimea partea imorală a acestei întreprinderi gazetărești. Se vor găsi și alții cari, chiar din faptul că această gazeta apare la Arad să deducă lipsa de încredere în forțele celor ce o conduc de a trage o brazdă nouă într-un ogor întelenit, de a porni această gazeta în alt oraș, unde organele românești de publicitate lipsesc, unde să iupte deci să formeze o atmosferă prielnică scrisului românesc.

Dar la Arad au muncit așil ca să prepare această atmosferă, de care «fruntașii dincă» vin acum să profite, angajându-se la desgustătoarea muncă de soboli, cari vor să submineze, de dragul ambițiilor jignite, cea mai românească instituție.

«E cel mai rușinos spectacol, spunea un tânăr literat din Ardeal. Lăsând la o parte orice preocupări, nu se poate să nu se revolte mân-

dria ta de Român, când vezi că oamenii cu pretenția de a conduce un popor întreg, se prețază la o astfel de întreprindere. Credeam că în fruntea acestui popor sânt lei stăpânitori! Și azi să-i vezi angajați la o muncă de soboli. E dureros. Te descurajază, te deprimă această rușinoasă constatare.

«Cât bine n'ar fi putut face această gazeta în Sătmăș, în Marannuș, sau chiar și într-un centru din Ardeal, unde nația e mai puțin expusă influenței străine. Și, făcând să apară zisul la Arad, unde nu e nevoie, au frustrat sorții de izbândă ai cauzei românești, au lipsit un alt centru de un focar de lumină trezitoare a conștiinței și demnității naționale, au făcut un păcat național de neiertat!»

Și ochii celui ce vorbește se aprind. Glasul lui devine tot mai nervos. Și în timp ce-l ascult, gândul meu fugă așa de departe. A pomenit numele dlui Goldiș. Și mi am adus aminte de cuvintele pe cari ni le a adresat, ca elev al liceului din Brașov, atunci când s'a despărțit de noi. Poate de aceste cuvinte își mai aduce aminte și alt tânăr scriitor din Ardeal.

«Rămâneți credincioși legii voastre. Și să nu dușmăniți nici odată nimica ce l al neamului vostru. C'avem noi destul.»

Aici s'a oprit. Și a eșit din clasă cu capul în jos, gânditor și trist. Astăzi când se napustește cu atâtea îndărăjitate pornire în contra unei instituții a neamului nostru, cel mai obscur dintre foștii săi elevi îi aduce aminte de aceste cuvinte souse atunci, demult, după povestea atât de fermecătoare a pătimășei iubiri a Didonei?..

Ziarele de aici au luat noia de frumoasă acțiune pornită la Oradea mare, pentru răspândirea literaturii în păturile cât mai largi ale poporului. Unele au publicat știrea însoțită de comentarii elogioase. Cele mai multe consideră această acțiune drept rezultat al îndemnurilor și frământărilor din ultimul timp. Și, dacă aceasta este în adevăr așa, atunci «Tribuna» e dator să mai scrie zeci de martiragi, numai să vadă formându-se asemenea acțiuni încă mai multe locuri. E satisfacția cea mai strălucită. Iată ce scrie în această privință «Victorul»:

Zburcănările observate în ultimul timp în viața publică a Românilor din Ardeal și Ungaria, discuțiile și îndemnurile au avut ca urmare frumoasă acțiune pornită la Oradea mare din partea prelaților bisericii unite. Zilele acestea s'au înfruntat în capitala B. horului, sub președinția episcopului acestei biserici, punând bază de fruntași ai cărei scop este să răspândească în păturile cât mai largi literatura religioasă și națională.

Sunt semne bune acestea. Semne de primenire. Și întreg poporul românesc leagă multe speranțe de acțiunea pornită de cel doi episcopi, cari par a fi înviați vremurile de muncă națională din timpul unui Șuluț și Șaguna.

Dar Macedonenii ce fac? Aceleași năzuinți de îndreptare, de acțiune mai rodnică în senz național o observăm și la ei. La ei însă lupta se dă cu mai multă tărie. Glasul de protestare în contra trecutului vinovat este mult mai puternic. Lupta în contra basmelor și a minciunii brodate în jurul chestiei naționale a Aromânilor este de o îndrăjire fără pereche. În «Românul dela Pinde» cetim următoarele categorice rânduri:

«Prăpastia cără care este întrepriată chestiunea noastră, a determinat pe toți luptătorii noștri sinceri și conștiințioși de misiunea lor, ca să înceapă o acțiune energică de regenerare și îndrumare solidă.

Acțiunea în chestiune se va desfășura atât la fața locului, cât și aici în Capitală, de unde, din nenorocire, o asociație ocultă și fără de nici o responsabilitate, face sforțări disperate pentru a continua și mai departe opera sa negativă.

Alte roade, dacă n'a dat până în prezent acțiunea noastră, totuși, a format destul luptători conștiințioși, cari au ajuns să vadă lucrurile prin adevărata prismă o pozitivității și cari vor și să armonizeze interesele superioare ale românismului, cu acelea ale patriei noastre otomane.

Este vântul de primăvară, este spiritul nou de trezire, de recunoaștere a adevărului, care s'a pornit odată peste întreg poporul nostru. Și va de acela cari caută să se opună ideilor mântuitoare.

Correspondent.

Tulburări anarhiste în Londra.

Luptă între poliție și anarhiști.

În cele mai primejtoase suburzii ale Londrei, în partea de miazăzi, de zile întregi decurge o luptă sângerossă între anarhiștii Ruși și puterea armată a poliției și a ostașilor comandați pe teren. Protecții de toleranță legii, o mare parte dintre anarhiștii s'a stăpânit în regiunea Lindley street, Stepney, Houndsditch și Whitechapel din suburbiul de miazăzi, pe aproape de docurile Tamizei și din întunecimea acestui furnicar al crimelor se repezeau nopțile și operau spargerii și furturi, care de cele mai multe ori costau jefte de viață nenumărate ale credincioșilor polițiști cari îndrăzneau să urmărească pe rău făcători. Tot de aici s'a operat și spargerea magazinului de juvencile din Houndsditch care a costat viața a cinci agenți de poliție. Urmărind câteva indicii fugare asupra criminalilor, poliția a intrat în primejdioul suburbii ca să percheziționeze cu deamănuntul tavernele și toate cuiburile în cari se plănuiu nenumărate grozavii cari țineau orașul în veșnică spaimă. Rezultatul a fost surprinzător și criminalii pe drum să cadă în laț, când cu cea din urmă scânteie a desnădejtei au hoărât să se opună poliției până la cea din urmă picătură de sânge. Întreg suburbiul e asediat de poliție și de soldați, în ajutorul căror au venit și pompierii. Eri ziua întregă au răsunat trozniri de puști și focuri de revolvere, umplând aerul de țipelele victimelor cari se sbucimau în ghimare morții. Un comisar de poliție a murit după ce a fost transportat la spital și nenumărați răniți au venit ca să i lee locul. Pierderile anarhiștilor încă sânt destul de însemnate și după cum se prevăzuse, în societățile criminaliste erau implicați și oameni de seamă cari surprinși în flagrantii au dat foc caselor și pe urmă s'au sinucis ascunzînd împreună cu clădirea secretele lor, a căror ițe duceau până în cele mai respectabile straturi ale societății.

Poliția e sigură că dacă va pune mâna pe anarhiștii asediați va încheia un îndelung șir de războaie și cele de mai înainte, ar fi secesse măsurile cele mai energice pentru rearea lor.

Asupra celor întâmplare primim următoarele știri:

Cartierul criminalilor.

Pela jumătatea lunii trecute niște bandiți au fost surprinși de poliție în clipa când spărseseră un magazin de juvare dintr'o stradă întinșată a orașului. Între bandiți și polițiști s'a dat o adevărată luptă a cărei rezultat a fost că doi sergenți au rămas morți pe teren, iar alții trei au murit ulterior la spital. Bandiții au săpat cu toții, afară de unul, împușcat din greșală de tovarășii săi, care s'a mai târât câțiva pași, pe urmă a căzut mort pe marginea străzii Stepney îndată după aceasta poliția a publicat un premiu de 12000 coroane pentru cel ce ar putea da indicii asupra criminalilor. S'au așigat pe străzi anunțuri uriașe la care era alăturată și fotografia criminalului găsit mort, și toate ziarele au reproduș alțișul cu fotografie cu tot.

Dar au trecut săptămâni la mijloc fără să se fi făcut un pas pentru descoperirea criminalilor, când în sfârșit a venit un ovrei careș avea dușgheana nu departe de strada unde găsiseră pe banditul mort Acesta nu cunoștea decât scrisoarea ebraică și nici ziere nu cetea, dar când a văzut chipul asasinului pe un așis s'a dus la poliție și s'a anunțat că el cunoaște pe omul din chestie, căci l-a fost multă vreme locatar în strada Goldstreet, până când s'a mutat în strada Stepney, nu departe de locuința veche. Era pictor și-l chema Potok Morunzev, iar până ce a stat la el nu a observat nimic ce să-l stărnească bănuțala. Era om așezat și toată ziua sta la le-

reastră înaltea șevaletei și lucra. De atunci l-a văzut de mai multe ori în noua locuință lucrând la fereastră.

Indiciile ovrelului au dus la rezultat, căci poliția descinzând în locuința pretinsului pictor, a descoperit un adevărat arsenal. Într-o cameră de alături au găsit mai multe lăzi, pline cu mașini infernale, iar altele erau încărcate cu revolve și cartușe. Pe lângă acestea erau o mulțime de materii chimice și unsoare pentru fabricarea bombelor. În cutiile de vopsele ale pictorului au găsit toată corespondența mai recentă a anarhiștilor din Paris, Petersburg și Moscova. Din scrisorile aflate s'a constatat că anarhiștii proiectau o serie de atentate în toate orașele Europei.

În aceleași scrisori poliția a aflat numele tuturor anarhiștilor ruși din Londra și cu adresa în mână ușor li puteau găsi. Lucrul era de mare însemnătate, căci făgăduia nu numai prinderea asasinilor din Houndditch ci și arestarea tuturor anarhiștilor primejdioși liniștel publice. Prin cauzele lor însă anarhiștii au aflat de primejdia ce li așteaptă și au șters-o din bună vreme, închirindu-ș locuințe în Lindley street la burghezii pașnici și micii industriași în nădejde, că aici nu le vor da de urmă. Dar câțiva agenți secreți l-au descoperit și aci, și un pluton intrase deja în Lindley street sub conducerea comisarului Lesson care împărțea oamenilor rodine, când din ferestrele caselor din apropiere a pornit o salvă de focuri. Câțiva poliști au fost răniți ușor, lui Lesson încă i-a pătruns un glonte în piept și l'a dat grămadă. Acesta a fost semnalul de luptă și un sub-comisar a alergat la telefon cerind rezervele poliției. În câteva clipe toată garda poliției a sosit la fața locului sub conducerea capitănelului de poliție.

Era de prevăzut că anarhiștii sânt hotărâți să lupte cu toată desăvârșirea și trebuia lucrat cu multă precauție. Toate intrările străzilor au fost închise și șapte sute de poliști înarmați cu revolve asedieră casele și la șapte ore de dimineață s'a dat cea dintâi salvă ducătoare de moarte.

Stare de asediu.

Casele în care se retrăseseră anarhiștii erau pázite cu cea mai mare strictețe, și nimeni nu putea să se miște. Peste puțină vreme a sosit o nouă trupă de poliști înarmați cu carabine și cu porunca ministrului Asquith de a silși cu totul molima anarhiștă. Pe la ceasurile unsprezece vecinii au fost scoși din case și locuințele ocupate de poliție care nu mai putea suporta în liber focul asediaților. Garda scoțiană și cerșetarii au sosit și au dat să dea năvală asupra poliției.

După-amiază anarhiștii s'au retras în podul casei și i-au dat foc. Pușcăturile anarhiștilor se răziseră dar făc glonț plecat dela ei intra în carne vie. Strada avea aspectul unui adevărat câmp de bătae, la fiecare pas se svircoleau răniții și gemetele lor umpleau văzduhul. Casa în care se retrăseseră anarhiștii era bombardată complet și cuprinsă de flacări s'a năruit pe dată. Pompierii cari au sârit să stingă focul au găsit în pod șase cadavre carbonizate. Dar se crede că anarhiștii s'au furișat în vr'o casă din vecinătate și aceștia sânt numai victimele ce le au lăsat în urmă. În decursul nopții au mai găsit două cadavre a pungașilor cari asasinaseră poliția. La ceasurile trei, lupta a încetat. Poliția însă n'a părăsit locul de bătae ci pîndeste mereu momentul când se va putea descărca cu toată urgia asupra anarhiștilor.

Corespondență de pe Murăș.

Aiud, 6 Ianuar.

În virtutea unui comunicat oficios dat de cei competenți, și citit în coloanele acestui prețuit ziar, acum sânt vre-o câte-va săptămâni, — la noua alegere de deputat dela Murăș-Uioara nu s'a pus candidat din partea noastră.

Adevărat că noi Români aici sântem în minoritate și-și vor fi zis unii: de ce atâta luptă, când toate sânt zădărnice?

Să-mi deie voie domnii, cari ândesc în felul acesta, să le spun, că lupta trebuie purtată cu orice ocazie, — indiferent, că ar fi fost ales

candidatul nostru, — și mai ales aici pe valea Murășului, unde țărănul e pildă în achitarea datorinții lui naționale, aici la noi unde mulți dintre conducătorii poporului, — din prilejul trecutelor alegeri, s'au încercat să corumpă poporul și să-l presioneze, numai, ca ei să se pună bine cu cutare flecușet dela comitat.

Dar țărănul aici nu se face așa ușor marfă de vânzare. El ar fi stat și acum neclintit pe lângă steagul național. E bine să vină în mijlocul nostru oameni cari propovăduesc cuvântul cel adevărat, ca în sfârșit să se convingă țărănul despre dreptatea luptei noastre și despre strămbătatea făgăduielilor cu cari îi imbie unii dintre preoții și învățătorii noștri slabi de înger. Nu numai lumina culturii s'o dăm poporului, — care grație conducerii și sîrguinții celor din fruntea „Astrei”, se deșteaptă tot mult, — ar fi și rușine să constat contrariul, chiar la noi în inima Ardealului, ci trebuie să-l ținem în curent cu politica opresorilor noștri, cu ticăloșiile lor, și acestea se pot face mai bine din prilejul adunărilor de popor, și a candidărilor de deputați naționaliști.

Este poporul nostru foarte însetat de lumină și povețe, și cu cât drag ar vota ei cu toții pentru candidații noștri, afurisitul de cens însă nu le dă voie.

Și aici tot intelectualii noștri poartă vina. Cunosoc mai multe comune, unde notarii nu iau în lista electorală, pe Români, în cari observă o scântee de dragoste pentru neamul lor.

Iată de pildă în comuna Tâmpăhaza, satul natal al episcopului Radu, vre-o 15 țărani sânt șterși din listă pe motivul, că ei citesc gazete, fac politică, ei, zice abtețul de notar, că se mai gândesc la o Românie mare. Și știu și alte comune, pe care nu le amintesc, de astădată, în nădejdea, că cei chemați, conducătorii firești, preoții și învățătorii satelor noastre, își vor face datorința pe viitor, luminând pe țărăn despre dreptul lui de-a fi luat în lista celor cu drept de vot.

Dacă toți ne-am îndeplini datorința cu cea mai mare scrupulozitate atunci desigur, că în cercul de alegere al Murăș Uioarii, noi am fi în majoritate iar nu ungurii.

Și domnii cari au hotărât în chestie au făcut foarte rău, că au abandonat ideia de-a pune candidat național din prilejul recentei alegeri de deputat dela Murăș-Uioara.

Din străinătate.

Mișcări revoluționare în China.

Se mișcă și Chinezii. Cultura europeană dusă de tinerii Chinezi, cari au studiat prin diferite centre ale Europei, a înflorit și pe Chinezii, cari dela apusul mării lor dinaintea de Christos, au dus-o într-o lăncezire îndelungată. O țară mare cu supt mult, cari trăiau o viață patriarhală, multumit cu ei înșiși, și cari priveau nerefractari în fața culturii europene, — iată ce a fost până în zilele mai nouă poporul chinez. Urmând pilda Japonezilor, au început și tinerii chinezi să treacă la universitățile din Europa, de unde apoi, îmbogățit cu cunoștințe și idei nouă, se reîntorceau în patrie, cu dorul însuflețit, de a scutura jugul semnoletel, în care se aflau conaționali lor. Și pornirea pentru rededeșteptare a cuprins tot mai mult spiritele iubitoare de propășire, ale masei poporului.

Făcându-se propagandă, pentru introducerea constituționalismului care ar aduce cu sine și reformele așteptate, — poporul a început să se miște, și prin demonstrații și protestări energice contra absolutismului, a silit curtea imperială să aducă unele proiecte referitoare la acordarea constituției.

Urmându-se și mai departe cu agitațiile, împăratul Chinei a dat constituție poporului, care constituție însă era departe de felul în care s'a cerut. Poporul nu-l mulțumit și ceace n'a putut căpăta pe cale pașnică se pregătește să și-o câștige cu arma. E numai începutul izbucnirii nemulțumirii care după cum se crede este susținută și de marile puteri europene. După știrea dată de zăarul Daily Mail din Londra, aceste pu-

teri interesate în cauză ar fi Rusia, Germania și Japonia. Se amintește, cu rezervă însă, și scopul urmărit de cele trei state, de a împărți China între ele, care veste pare a fi mai mult o combinație fantastică. Ca și în Portugalia, începutul revoluțiunii chineze are acelaș caracter.

Din partea curții imperiale s'au descoperit societăți revoluționare secrete, s'au deținut mai mulți membri ai lor, iar din partea revoluționarilor se afirmă, că armata este cântigată mișcării revoluționare. Se amintește și de memoriul înaintat regentului din partea corpului ofițeresc, prin care se cere constituție poporului, căci numai așa se va putea pune capăt și mișcării ce amenință tot mai mult puterea armată.

În urma stărilor nesigure ce domnesc în China, bancherii, oamenii de afaceri, precum și cel bogăți au sistat orice credit și și-au retras averea din circulație, depunându-o la bănci străine.

O aproplată izbucnire se poate aștepta în urma atentatului nereușit, îndreptat contra ministrului Ching, unul din cel mai marcant membru ai consiliului, care atentat a produs mare agitație. Prin acest atentat s'a indicat calea spre revoluțiune.

Exlexul în Belgia. Din Bruxella se anunță, că Belgia e în stare de exlex din cauza ținutei senatului. Membrii socialiști și liberali ai senatului i-au luat de rău guvernului, că a depus așa de târziu proiectul bugetului și al contingentului de recruți pe biroul senatului, că nu le-a rămas timp necesar pentru studiarea lor. Din acest motiv au hotărât un mod foarte apart de obstrucție contra guvernului. Au pășit cu toți sala, și deoarece la aducerea rezoluțiilor se cere prezența a 56 de senatori, iar senatorii clericali dau numai 50 de voturi, nu s-a putut aduce nici o rezoluție.

Neputându-se trece prin votare, așadar, bugetul, — țara a ajuns în exlex.

Mișcări pentru întronarea prințului Gheorghe al Serbiei. Ziaristul sârb Milosavliević, care a fost expulsat zilele trecute din Serbia, ajungând în Sofia, a adresat o scrisoare deschisă ziarelor bulgărești, în care spune următoarele:

Moștenitorul a plecat să se întrezeze; regele s'a pregătit să mea gă la Roma, — și guvernului îi e teamă, că în această absență a moștenitorului și a regelui, se va da o lovitură de stat Serbiei, care ar avea de consecință întronarea prințului Sârbogit. Din acest motiv guvernul a luat dispozițiuni foarte severe, a căror jertfă sânt și eu.

INFORMATIUNI.

A R A D, 4 Ianuarie n. 1911.

— Congregație furtunoasă. Din Deva ni-se telegrafiază: Azi s'a întrunit congreagația extra-ordinară a comitatului Hunedoara, convocată de opoziția comitatensă, după ce prefectul Mara, înainte cu câte-va săptămâni, nu voise să deschidă congreagația ordinară, pe cuvânt că au fost invitați și membrii noui cari n'au drept de vot decât dela 1 Ianuarie.

Adunarea a fost foarte furtunoasă. Justiții și guvernamentalii erau aproape să ajungă la bătaie. Sgomotul n'a voit să înceteze nici o clipă. Adunarea a fost suspendată fără să se fi putut lua vre-o hotărâre.

— D. Vasile Pirvan, agregat la facultatea de litere din București, a fost numit director al Muzeului Național din București în locul dlui G. Murnu, demisionat.

— Cutremure de pământ. Aparatele geotehnice dela institutul de meteorologie din Budapesta au semnalat stăzi un puternic cutremur de pământ, care după părerile specialiștilor e unul dintre cele mai grozave cari au obvenit în cele din urmă decenii. Efectul lor va fi fost necondiționat catastrofal, la caz că a avut loc în regiuni locuite de oameni. Se așteaptă știri din toate părțile asupra celor

Intâmplare, dar până acum nu se știe nimic sigur.

Cel dintâi raport al institutului meteorologic e următorul:

Aparatele geotelnice ale institutului au semnalat la miezul nopții un cutremur catastrofal, care a avut loc într'un continent străin de al nostru. Semnalul pendulei a început la 12 ore 34 și s'a isprăvit la 3 dinspre ziuă. Cele patru creioane au căzut din loc și oscilația din urmă a componentei dela pendula Bosch a fost de 86 milimetri. Oscilația componentei dela pendula Weichert a fost de 68 milimetri și singură aceasta a semnalat cutremurul până la sfârșit.

— «Un cântăreț». La rubrica *documente omenesti* publicasem dăunăzi o corespondență din Jara-de-Jos, în care se reprobă participarea activă a d-lui avocat de-acolo Dr. Ioan Giurgiu la un concert unguresc. Se spunea în acea corespondență că dl avocat s'a înfruptat pe când era student din bursele societății „Transilvania” și că lumea românească e în drept să aștepte fapte mai românești dela d-sa. Dl avocat ne răspunde acum și ne asigură că și-a săvârșit fapta mânat de cele mai curate intenții și că a ținut să cucerească și în felul acesta. — în interesul cauzelor românești locale și mai ales în interesul „eghemoniei” Românilor în comună, — simpatiile conducătorilor administrației și pe cele ale familiei contelui ungur din localitate. Ne spune că a găsit „aprobarea” unor colegi mai „bătrâni” și că mulțumită activității d-sale în direcțiunea indicată, la concertele ungurești s'au cântat și piese muzicale românești.

Nu tragem la îndoială bunele intenții ale d-lui avocat, trebuie să constatăm însă cu durere că argumentele ce ni le produce poartă toate pecetea unei mentalități atrofiată deja de considerațiile oportuniste, cele atât de primejdioase și proprii a destrămării conștiința societății românești în localitățile învrăstăte. Societatea românească, fie ea ori și unde, și mai cu seamă tocmai în localitățile cu o societate ungurească inteligentă (în Jara sunt 862 locuitori Români și 900 Unguri!), numai „prin ea însăși” poate să prospereze, observând cea mai intransigentă atitudine față cu cei ce vor să fărâmițeze și să-i distruie societatea națională prin adaptarea ei la mișcările sociale și culturale cele atât de streine și dușmănoase nouă. Societatea românească trebuie înainte recucerită și sustrasă curentului străin, prin o propagandă intensă a culturii românești, pretutindeni. Legitimătatea acestei propagande residă în caracterul nostru de rasă deosebită și n'avem s'o temem de funcționarii administrativi și n'avem să cucerim „simpatiile” cele atât de periculoase ale acestora.

Din momentul când cultura națională a societății noastre va fi atins nivelul și intensitatea celei a societății ungurești, și din momentul când societatea ungurească va fi recunoscut absurditatea desființării noastre ca neam, din acel moment, da, va putea să pornească curentul armonic de apropiere între cele două societăți. Până atunci însă orice apropiere și orice amestec social va fi în avantajul societății și culturii ungurești și va însemna o necontenită pierdere de teren pentru naționalitatea și cultura noastră. Nu putem deci sancționa greșala dlui avocat Giurgiu și dorim să-l vedem revenind la convingeri mai românești și mai adevărate.

— După pilda ungurească. Se poate mândri și Ungaria că stă în fruntea tuturor statelor Europei ce privește falsul diplomelor. Sânt doar abia câțiva ani de când cu cazul pseudo-medicalului din comitatul Turzii, care provăzut cu diplomă falsă a fost numit doctor de plasă între Români, fiind preferit ca patriot de rasă — cu toate că era jidan botezat — candidaților cinstiți cari se prezentaseră la concurs. Și șarlatanul a practicat câțiva ani de zile în

dragă voie, până când i-s'a înfundat și l-au vârit în pușcărie.

Acum după doi ani împliniți primim o știre de aceeaș natură din Austria — se chiamă că nu poate ține pas cu Ungaria, ce privește falsul diplomelor. Cazul s'a întâmplat la universitatea din Lemberg, unde a venit un tânăr „savant” cu dublă diplomă de doctor și a cerut să i-se dea o catedră. Senatul universitar examinându-i atestatele a constatat că testimoniul de maturitate e falz și se crede că și diplomele de doctor sânt pe acelaș calapod. Cazul a făcut mare senzație în cercurile poloneze, dar fiindcă „savantul”, întocmai ca și *doctorul* nostru, e de neam și are legături extinse, se fac încercări ca să fie trecut sub tăcere.

— Biserica românească în Viena. Primim următoarea mulțumită publică:

Când tinzi spre o țintă înaltă grea, multe piedici și-se pun în cale, multe greutateți ai de doborât — și în drumul acesta greu ori-ce sprijin, cât de mic, e un far călăuzitor. De atâția ani urmărind scopul de a zidi o *biserică* și a înființa un *internat* în Viena; de atâția ani avem de luptat cu atâtea greutateți. Suflete nobile și pătrunse de însemnătatea cauzei noastre se ridică, însă, spre a ne sprijini în acțiunea noastră.

Dl I. Onescu, notar pensionat din Sebeș, ni-a trimis în luna lui Noemvre frumoasa sumă de 500 cor. întru amintirea răposatei sale soții Florica; ne ținem de plăcuta datorință a-i exprima și pe această cale mulțumitele noastre cele mai călduroase.

La apelul trimis către băncile românești din România și Ungaria au răspuns până acuma: 1) „Banca Națională a României” cu 1000 lei, 2) Soc. de asigurare „Națională” din București cu 300 cor., 3) „Banca Generală Română” din Braila cu 100 cor., 5) „Banca Vâlcea” din R. Vâlcea cu 100 lei.

Tuturor binefăcătorilor acestora le exprimăm și pe această cale mulțumitele noastre, asigurându-i că ajutoarele ce ni-le trimit vor avea la timpul său roade bogate.

Pentru comitetul soc. rom. ort. jubiliar — imperiale pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități secretar, *Alexandru Lupu Generali. r.* președinte.

— Traiul unui ministru în temniță. Fostul ministru danez A. Bertel a fost osândit la 8 ani temniță.

Sentința e destul de aspră, dacă luăm în considerare, că în Danemarca cei pedepsiți dela 6 ani, în sus sânt trimiși în temnița din Jütland, la Horsens, care are un regulament foarte strict. Al Bertel va trece prin patru gradațiuni ale pedepșii.

Primul grad, numit pregătitor ține 3 luni și servește pentru acclimatizarea în temnițatulul.

S. b. durata acestui timp, cel pedepsit are voie de a se retrage în celulă sau de a lua parte la munca comună.

În a doua gradațiune vine munca silnică, care se face la un loc cu ceilalți osândiți. Se deosebesc patru clase, după felul disciplinei administrate, așa că din clasă în clasă li se mărește libertatea, și plata pentru lucru. În cazul cel mai bun după 4—5 ani poți ajunge gradul următor, care se mai numește și grad de tranziție pe care se mai numește și grad de libertate. Ultima stație este agrăziare condiționată, pe care o ajung cel puțin după 6 ani. Osânditul trebuie să dovedească o purtare exemplară. Gradul acesta îl va ajunge A. Bertel de abia în 1916, când va părăsi temnița în etate de șasezeci și cinci de ani.

— Greva funcționarilor dela căle ferate din Italia. Ziarul oficios al funcționarilor căilor ferate din Italia atacă violent guvernul și amenință că vor împiedeca serbările jubiliare prin grevă generală, iar ca greva să fie succesă nu se va mai da prin telegrame semnalul începerii grevii, ci se va satori din nainte.

— Balzac despre ris. Într'o scrisoară adresată lui Victor Hugo, renumitul romanțier Honorè de Balzac face și unele observări cu privire la ris. »Omul sincer rîde cu a deschis, cel plictisitor cu e sau cu i. Cel care amestecă în ris vocalele a și e este impertinent până la nerușinare. Cel care rîde cu o este darnic, cel cu u este sgârcit și viclean. Vor trăi bine cei căsătoriți, dacă unul rîde cu a și celalalt cu e și i. Oamenii grași și tari rid mai lărmuitor, decât cei slabi, al căror ris îți pare c tusă întreruptă. În risul oamenilor răguși este ceva asemenea urletului. Sânt periculoși și neîncrezători cei cari nu rid nic când. Risul reținut arată rea voință.»

— La fondul Dr. D. P. Barclanu pentru ajutorarea călelor (sodalilor) fără de lucru a »Reunii meseriașilor sibieleni» au mai dăruit Dem. Vidrighiu, casier (M. Osorhlu) și soția sa Hareli n. Pop. 1 cor. Gheorghe Babeș, învățace pantofar, 50 bani, Dr. Vasile Săfău, parch (Brașov) și copiii săi Eugen și Hortensia, 1 cor. Patrișu Pintea, Inv. penz. (Roj) 20 bani, Ioan Medrea, Inv. (Telna) soția sa Ana n. Stoicuța și copiii lor Pompiliu, Cornelia și Hortensia, 1 cor și Eugenia Tordășianu profesora 10 bani.

— La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al »Reunii meseriașilor români sibieleni» au mai dăruit Iosif Pușcariu, adv. (Brașov) 1 cor., Eugenia Berescu (Făgăraș) în amintirea unchiului său Petre Coa 2 cor., Ioan Miclăuș, învățator (Pianul-su perior) 1 cor., Victor Rebi, sodal zidar 20 bani Axiu Cibv, Inv. (Dala-rom.), soția sa Eva și copiii lor Aurelia, Otilia, Sever, Emil și Remus 1 cor., Ioan Braniște, par. (Toarcla), soția sa Ana n. Gheorghel și copiii lor Gheorghe, Valer și Ana din prilejul aplicării fiului, respec. fratelui lor Victor, absolvent de VI. cl. gimn. la compactorie în Viena 1 cor.

— Mulțumită publică. Iubul nostru preot D. D. D. Popovici, care a dăruit din nou o frumoasă Evangheliă în preț de 320 coroane. Bunul Dumnezeu să-l răsplătească însuși Noi, fili lui sufletesti, îl mulțumim și pe această cale.

Cermei, 3 Ianuarie n. 1911. În numele parohiei Ștandor Florea episcop.

— Foc într'un tren. Pe linia dintre Petersburg și G. odno s'a aprins vagonul de clasa a treia al unui tren. Mașinistul a observat focul, dar crezând că nu se va întâmpla nenorocire până la proxima stație, — a dat viteză mare, ca să ajungă mai repede. Focul însă luase proporții mari așa că sosind trenul la Suvaros vagonul era aproape în întregime distrus. Dintre pasageri au scăpat numai cei cari au sărit din tren. Sunt mei muși morți și zece răniți grav.

x Cele mai potrivite cadouri de Crăciun și Anul-nou în asortiment bogat din cauza lipsei de spațiu se vind cu prețuri foarte ieftine. Mare și bogat asortiment de sticlării moderne și frumoase, porțelan obiecte de lux și cadre. Fischer Mór, Andrásseyi tér 20. Palatul Fischer. Telefon pentru comitat și oraș Nr. 568.

x Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți, ca cumpărările de Crăciun să le efectuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articlii pentru îmbrăcăminte copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincia trimete mostre din orice articlii în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

x Din esenția mea se poate pregăti pe lingă economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregălesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner» cu preț. moderate.

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temeșvár Gy. város Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

CAFEA și TEA

Extras din catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chigr.	Cor. 1:55
Portorico 1/2	> 1:40
Cuba 1/2	> 1:60
Iava aur 1/2	> 1:60

Cafea prăjită:
(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chigr.	Cor. 1:60
fină 1/2	> 1:80
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Chigr.	Cor. 2:20

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chigr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 Chigr.	> 3—
Mixtură pentru familie 1/2 Chigr.	> 5—
Tea imperială foarte fină 1/2 Chigr.	> 6—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	> 6—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2	Cor. —75

Rum:

1 ltru rum pentru tea de familie	Cor. 1:70
1 „ „ fin de Brazilia	> 2:20
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	> 3:30

Renumitul ardeiu Kotányi se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS
mare comerciant de cafea și tea.
ARAD.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia)

József főherceg ut Nr. 3, în edificiul băncii
Arad Csanádi Takarékpénztár.

Numărul telefonului 809.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agenție românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac toffelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.
La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

Gaut doi învățăcei

cari posed limba română și maghiară și posed barem una clasă gimnazială, pelângă condițiuni de tot favorabile.

Traian Baicu,
comersant în Zalatna.

Ieftinul trg de Crăciun a lui

Aszódi

Nagyvárad, Str. Kossuth. (Palatul SAS.)

Aduc la cunoștința prea onoratului public din loc și jur, că mi-au sosit din proaspăt fructe sudice. Cermale etafide, smochine, castane uriașe de Tirol, alune italiene, nuci de cocos, portocale dulci ca mierea și lămâi coapte, fructe sudice zaharosite, prăjituri admirabile pentru ceai, cele mai nobile soiuri de ceai chinezesc, romuri engleze și franceze veritabile pentru prețuri surprinzător de ieftine. Bogat sortiment de bomboane de Crăciun și Anul-nou. Cafea prăjită proaspăt din 8 mixturi, din care rog on. mușterii să facă o comandă de probă.

Cu deosebită stimă:

Aszódi Mihály

import direct de cafea și ceai din Triest mare negustor de zaharicale.

Numărul telefonului în tot comitatul 685.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a obetelor în acestimentul mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó

Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic

arajat în Brașov, Hosszú utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete,

gramofoane și apaducte,

pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apaduct și canalizare în ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fier din fier fâurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apaduct. Jațuri fără miros. Pissoare, spălătoare, odă de baie și aranjare de ori-ce sistem — pentru încălzire centrală.

NOUȚATEI! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier fâurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

de croitor.

Fanta István croitor de baine

Gluj—Kolozsvár, Szentegyház-u. No 1.

Iși recomandă

atelierul de croitorie pentru bărbați

corespunzător cerințelor moderne de azi, unde se vând cele mai moderne materii de baine din țară, scoțiene și engleze. Pregătește cu prețuri ieftine pardesii, paltoane ușoare și de iarnă, precum și cojoace (bonzi) pentru oraș, ș. a.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit, etc.

Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Biroul central:

Nagyszeben, Fleischergasse 17.

Filiale: Déva și Nagyvárad.

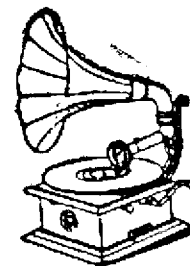
Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyszeben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu.

Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, harmonice, și toffelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofoane în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare sortiment de plăci pentru gramofoane cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

Fabrici de gheață

Aranjamente răcitoare

după sistemul compresiv succes de amoniac sau sulfur al firmei BORSIG precum și

Aranjamente complete pentru abatorii

de calitate cea mai bună expediază

FIRMA SCHLICH,

turnătorie de fier și fabrică de mașini soc. pe acții

Budapest, Váci-ut 45-47.

Nr. telefonici: 74-76, 74-77 și 98-58 (int.)

Cu prospecte servim gratuit.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.
(Templomfestészeti Müintézet, Máramarosszigeten).

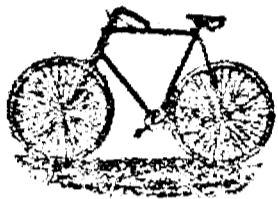
Cancelaria: Piața Erzsébet-főter No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de icoanostase, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a oricui soi de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostase și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.

Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Mașini de cusut pentru treburi casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și

gramofoane

se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plățire în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete în

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Motoare șvedeze pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare cu benzină, în cea mai bună execuție! Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole

Bpest, VI., Teréz-körsút 21.

Cereți catalog.

Atelierul de fotografiat a lui

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

cel mai mare magazin de giuvaerice și ceasornice, clasornicar, giuaergiu și opticar
Tamás István Gyulafehérvár, Piața Hunyadi -
(lângă Hotel Elisabeta).

Recomandă ori-ce juvaere de aur și argint, ca lanțuri de aur pentru bărbați și femei, ceasornice de buzunar, fabricație din Svizera, ca renumitele ceasornice Omega și pendulele și deșteptătoarele Becht, ochelari, articole optice, ca lanțuri de aur termometre pe lângă prețurile cele mai convenabile. - Reparaturi de ceasornice și juvaere pe lângă garanție. Cumpăr aur slărmat și argint precum și ori-ce juvaere pe lângă prețurile cele mai moderate și serviciu conștiințios. Toate comanda sunt a-se adresa cu încredere la firma de sus.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.

Atelierul special de reparat al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonház-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articole tehnice. Fișile magnetice. Unsoari. Material de condensafune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

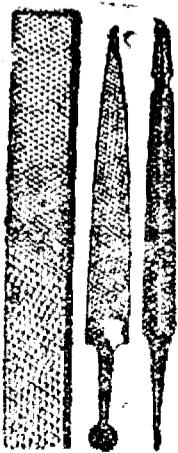
STEIN MIKLÓS

fabrică de tăiat pile

Oradea mare - Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasnornicar,
in Orăștie. Szászváros.
Filială in Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasnornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasnornice
de aur, repede
precis și ieftin.

Serviciu conștiințos.

DR **ALEXICI VLADIMIR**
SANATOR, AMBULATOR ȘI BAIE MINERALĂ

ARANJATE FOARTE MODERN.

PANCIOVA.

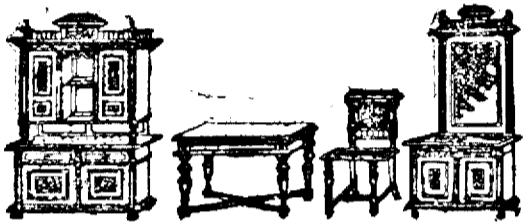
PANCISOVA.

TELEFON NR. 181.

Reacția boalei de sânge după Wassermann—Dungetn—Noguchi. Tractarea boalei de sânge cu serul Quéry și cu absenbenzolul și cu arsenbenzolul lui Ehrlich. — Vindecarea tuberculozei după Dr. Spengler sau Koch—Wolff—Eisner. — In stabiliment se vorbește și românește. —

MAGAZIN DE MOBILE**Jean Réthi**

timplar artistic pentru edificii și mobile, in
Sibiu—N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primește ori-ce lucrări pentru aranjamente de
școale, biserici, magazine, birouri și
locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări
in cel mai modern stil, pe lângă liferare
promptă prețuri moderate și din material uscat.
Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Din gură 'n gură merge vestea bucuuroasă de Crăciun că
renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugos** Strada -
Bisortiei

deja numai pentru 8 cor.

execută după oricare fotografie:

Inmăriii de platină in mărlme naturală (Passapartout) ca cadouri de
Crăciun. —

Surprindețivă părinții!

Surprindețivă copiii!

Măsura: 30×40 cm. numai Cor. 8.—, mărima II-a 50—60 cm. numai

Cor. 15.—, mai mare decât mărima naturală 64×100 cm. numai Cor. 20.—

Renumele Armei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse!

Expediare de 2 ori in 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințos. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimită.

Avis.

Aduc la cunoștința on. public, că pră-
vălia mea ce sustă de 40 de ani o disolv și
mărfurile din magazin le vând cu prețuri
surprinzător de ieftine.

Cu deosebită stimă:

Kulln Gyula,

Arad, Szabadság-tér 18.